

PROBLEMY ROLNICTWA GWINEI

Ousmane Kobele-Keita, Przemysław Ratajczak, Michał Sznajder
Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu

Abstrakt. W artykule dokonano charakterystyki rolnictwa Republiki Gwinei, jako czynnika aktywizującego gospodarkę tego kraju. Przedmiotem analizy były warunki glebowe i klimatyczne Gwinei, uwarunkowania geograficzne, demograficzne, gospodarcze, a także kulturowe i prawne produkcji rolnej. Zwrócono uwagę na trudności, z jakimi boryka się rolnictwo gwinejskie oraz określono prawdopodobne kierunki jego dalszych przemian.

Słowa kluczowe: Gwinea, rolnictwo, problemy, rozwój

WSTĘP

Gwinea jest jednym z krajów Afryki Zachodniej. W krajach tego regionu występują liczne problemy, najczęściej o zasadniczym znaczeniu dla bytu miejscowych społeczeństw. Najważniejszym problemem jest przeludnienie, zwłaszcza obszarów miejskich, ze względu na wysoki przyrost demograficzny oraz intensywną migrację zarobkową do miast. Przemieszczanie się ludności z obszarów wiejskich do miejskich pogłębia problem z wyżywieniem mieszkańców miast. Zadaniu temu nie mogą w pełni podjąć niskotowarowe gospodarstwa rolne, dominujące w tym regionie. Mała ilość wytwarzanych produktów rolnych oraz, dodatkowo, ich niezbyt dobra jakość utrudniają także rozwój eksportu rolnego, który mógłby stanowić czynnik dynamizujący rozwój gospodarki jako całości. Wymienione problemy dotyczą także Gwinei. W pracy dokonano charakterystyki rolnictwa tego kraju oraz wskazano pożądane kierunki działań, które mogłyby przyczynić się do istotnej poprawy sytuacji rolnictwa gwinejskiego.

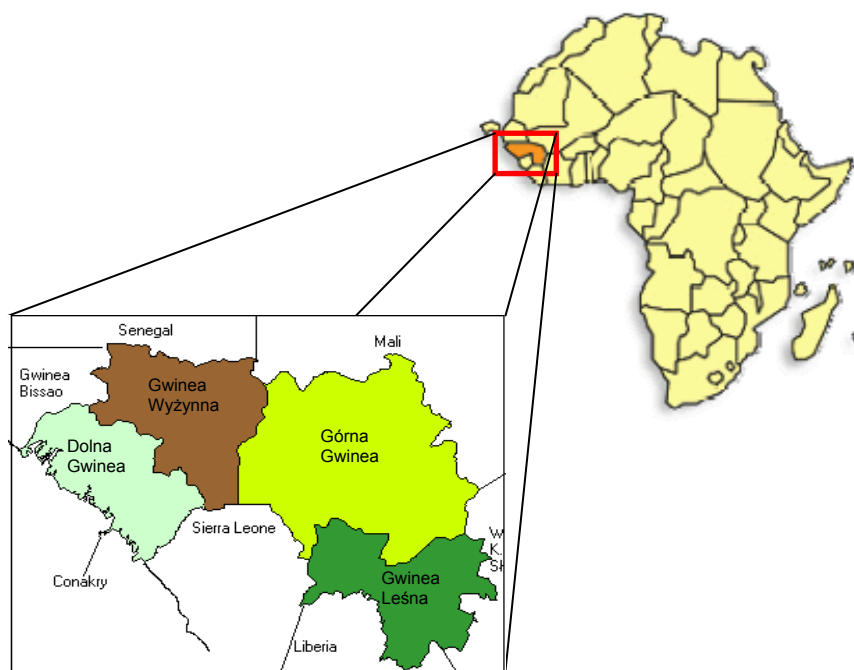
POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE ORAZ SYTUACJA DEMOGRAFICZNA I GOSPODARCZA GWINEI

Gwinea jest usytuowana w zachodniej Afryce. Rozciąga się na ponad 800 km z zachodu na wschód i ponad 600 km z północy na południe. Zajmuje powierzchnię 245.857 km². Jest położona nad Oceanem Atlantyckim, ale z dość wąskim, wynoszącym tylko 280 km, pasem wybrzeża. Zamieszkuje ją 9 mln osób.

Gwinea składa się z czterech głównych krain geograficznych (rys. 1):

- **Dolnej Gwinei**, która stanowi pas strefy nadbrzeżnej o długości 280 km,
- **Gwinei Wyżynnej**, zwanej też Fouta Djallon, obszaru pokrytego wzgórzami, których średnia wysokość przekracza 700 m,
- **Górnej Gwinei**, położonej na północnym wschodzie, na terenach pokrytych sawanną, stanowiących około 40% powierzchni kraju,
- **Gwinei Leśnej**, która znajduje się na południowym-wschodzie i, jak sama nazwa wskazuje, w przeważającej części jest pokryta lasami.

Ludność kraju koncentruje się głównie na wybrzeżu, w okolicach miasta Konakry, będącego stolicą i największym portem morskim Gwinei. Im dalej na wschód od pasa nadbrzeżnego, w głąb kraju, tym mniejsza staje gęstość zaludnienia. Dolną Gwineę

Rys. 1. Położenie Gwinei i jej krainy geograficzne

Źródło: opracowanie własne.

Fig. 1. Guinée et ses régions naturelles

Source: élaboration de l'auteur.

zamieszkuje 34% mieszkańców kraju, Gwineę Wyżynną – 27%, Górną Gwineę – 19,8%, a Gwineę Leśną – 18,9%.

Roczny wzrost gospodarczy Gwinei wyniósł w 2008 roku 4,9%, inflacja 10%, a produkt krajowy brutto (PKB) osiągał poziom 560 USD na osobę.

Znaczącą częścią działalności produkcyjnej stanowi produkcja rolnicza, będąca podstawą życia 75% Gwinejczyków. Obecnie udział sektora rolniczego w PKB przekracza 20%, a w eksporcie – 15%. Ponad 87% ludności aktywnej zawodowo znajduje zatrudnienie w rolnictwie, podczas gdy w sektorze publicznym tylko 4%, a w pozarolniczej części gospodarki – 9%. Informacje charakteryzujące potencjał rolny Gwinei przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1. Zróżnicowanie potencjału rolnego w poszczególnych regionach naturalnych Gwinei
Tableau 1. Le potentiel agricole par régions naturelles de la Guinée

Cechy opisujące region Caractéristiques des régions	Region naturalny Les régions naturelles				
	Dolna Gwinea Basse Guinée	Gwinea Wyżynna Moyenne Guinée	Górną Gwinea Haute Guinée	Gwinea Leśna Guinée forestière	Razem Total
Powierzchnia całkowita (km ²) Superficies totales (km ²)	36 208	63 608	96 667	49 374	245 857
Powierzchnia uprawiana (ha) Surfaces cultivées (ha)	238 000	206 000	269 000	242 000	955 000
Liczba gospodarstw rolnych Le nombre d'exploitation agricole	95 963	144 000	99 845	101 733	442 168
Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego (ha) Les Superficies moyennes des exploitations agricoles (ha)	2,1	1,3	3,0	1,0	2,0
Liczba osób aktywnych zawodowo w gospodarstwie rolnym Le nombre de personnes actives dans les exploitations agricoles	5	4	5	4	4

Źródło: Bulletin d'information [2007].
Source: Bulletin d'information [2007].

W Gwinei ponad 3,5 mln osób utrzymuje się bezpośrednio z pracy w rolnictwie. Stanowi to blisko 40% mieszkańców kraju. Osoby starsze, powyżej 65 roku życia, stanowią 4% ogólnej liczby Gwinejczyków utrzymujących się z rolnictwa. Natomiast 46% spośród mieszkańców Gwinei, dla których rolnictwo jest źródłem utrzymania, to dzieci poniżej 15 roku życia, zarówno te w przedziale wieku 7-15 lat, już pracujące, jak i dzieci w wieku poniżej 7 roku życia. Wśród zatrudnionych w rolnictwie dominują kobiety – na 100 pracujących w nim mężczyzn przypada 117 pracujących kobiet.

W rolnictwie Gwinei dominują indywidualne gospodarstwa chłopskie. Średnia powierzchnia ziemi uprawianej w gospodarstwie rolnym wynosi nieco ponad 2 ha. Podstawowa roślina uprawna, jaką jest ryż, zajmuje przeciętnie około 48% powierzchni ziemi uprawianej w gospodarstwie.

Liczbę gospodarstw rolnych szacuje się na około 840.000. Średnio z każdego gospodarstwa utrzymuje się 8 osób, z których 5 jest aktywnych rolniczo. Gospodarstwa o powierzchni mniejszej od 1 ha stanowią 34% całkowitej liczby gospodarstw, 30% to gospodarstwa o powierzchni 1-2 ha, a jedynie 4% stanowią gospodarstwa powyżej 7 ha.

Poziom wykształcenia rolników jest niski. Około 65% spośród nich to analfabeci. Ich wiedza rolnicza pochodzi głównie z przekazów poprzednich pokoleń. Opieranie gospodarki przede wszystkim (a najczęściej jedynie) na tradycyjnych przekazach nie sprzyja unowocześnianiu produkcji rolniczej i jej intensyfikacji. Tradycyjne wychowanie często utrudnia także zdobywanie niezbędnej wiedzy przez młode pokolenia, a zwłaszcza przez dziewczęta.

ZMIANY W ROLNICTWIE JAKO CZYNNIK ROZWOJU GOSPODARCZEGO GWINEI

Warunkiem rozwoju gospodarczego Gwinei i podniesienia stopy życiowej jej obywateli jest dynamizacja eksportu. Podstawowym źródłem przychodów z handlu zagranicznego tego kraju jest eksport boksytów. Ich pozyskiwanie i sprzedaż nie wpływa jednak na równomierny rozwój Gwinei i dobro jej obywateli, gdyż nie wiąże się z odpowiednio dużym zapotrzebowaniem na pracę. Pracę tę mogłoby dać zintensyfikowanie eksportu produktów rolnictwa, których uzyskiwanie jest bardziej pracochłonne. Zwiększenie eksportu płodów rolnych wymaga jednak znacznej poprawy ich jakości, stałego utrzymywania standardów jakościowych, a także zwiększenia towarowości gospodarstw rolniczych. W warunkach rozdrobnionego, mało nowoczesnego, rolnictwa cele te jest bardzo trudno osiągnąć. Niezbędne jest doprowadzenie, stopniowo lecz konsekwentnie, do zmiany obecnej sytuacji.

W Gwinei, w 1985 roku, nastąpiły zasadnicze zmiany systemu polityczno-społecznego i gospodarczego. Odstąpiono od gospodarki planowej, wprowadzając wolnorynkowe zasady gospodarowania. Jednym ze skutków tych zmian była likwidacja państwowych gospodarstw rolnych. Zarówno ziemia, jak i majątek ruchomy, należące do państwowych ferm, zostały przekazane w ręce prywatnych przedsiębiorców, zajmujących się dotychczas przetwórstwem lub eksportem płodów rolnych. W rolnictwie gwinejskim, obok tradycyjnych gospodarstw rodzinnych, pojawiły się małe i średnie przedsiębiorstwa rolnicze, znacznie bardziej nowoczesne wyposażone i prowadzone, wyspecjalizowane przede wszystkim w produkcji ogrodniczej i w hodowli. Oba obszary działalności są jednak rozwijane metodami ekstensywnymi.

Kontynuowanie opisanych zmian oraz rozwijanie współpracy przedsiębiorstw rolniczych i zagranicznych kompleksów rolno-przemysłowych, działających w Gwinei, powinno sprzyjać podnoszeniu kultury rolnej i wydajności pracy także w rodzinnych gospodarstwach rolnych. To natomiast może przynieść skutek w postaci stopniowego rozwoju eksportu produktów rolniczych, z którego przychody zasilą budżety domowe rolników oraz budżet państwa, w sposób umożliwiający dalszy rozwój gospodarczy kraju.

WARUNKI GLEBOWE I KLIMATYCZNE ROLNICTWA GWINEJSKIEGO

Możliwości produkcyjne rolnictwa wynikają z ukształtowania terenu oraz warunków glebowych, klimatycznych i hydrologicznych w poszczególnych regionach kraju.

Ukształtowanie terenu jest dość zróżnicowane. W kraju występują zarówno tereny równinne, jak i wyżynne, a nawet górskie. Około jednej czwartej jego powierzchni wznosi się na wysokość powyżej 1000 m.

Gwinea charakteryzuje dość znaczne zróżnicowanie gleb. Oprócz gleb hydromorficznych (np. na terenach lasów mangrowych) oraz gleb osadowych, prawie całość kraju pokrywają gleby organiczne. Są one na ogół ubogie w składniki mineralne, a ich odczyn jest zasadowy.

Szacuje się, że pod uprawy można wykorzystać około 6 mln ha ziemi, co stanowi prawie jedną czwartą całkowitej powierzchni kraju. W poszczególnych regionach występują jednak znaczne różnice udziału powierzchni uprawianej w ogólnej powierzchni gruntów nadających się do uprawy (od 15% w Górnej Gwinei do 56% w Gwinei Wyżynnej).

Obecnie uprawy zajmują jedynie niecały milion hektarów, a więc istnieją znaczne możliwości rozwoju rolnictwa w sposób ekstensywny. W regionach najbardziej zaludnionych żyzność gleb ulega już jednak stopniowej degradacji, z powodu intensywnej eksploatacji. Najgorsza sytuacja w tym względzie panuje w Gwinei Wyżynnej. Także w regionach nadbrzeżnych i leśnych kraju gleba traci nieco żyzność, na skutek znacznej intensyfikacji upraw. Oprócz ziem uprawnych, istotne znaczenie gospodarcze mają również, ponad dwukrotnie większe od nich, ugory, stanowiące bazę dla pasterstwa.

Klimat Gwinei charakteryzuje się występowaniem dwóch pór roku: suchej oraz deszczowej. Czas trwania tych pór jest różny w różnych regionach kraju i wynosi od 2 miesięcy w Gwinei Leśnej do 7 miesięcy w Górnej Gwinei. Roczne opady deszczu zawierają się w granicach 1241-3205 mm.

Najtrudniejsze warunki klimatyczne prowadzenia produkcji rolniczej panują w Górnej Gwinei oraz na północnych terenach Gwinei Wyżynnej. Daty rozpoczęcia się i końca okresu opadów są tam zmienne, a płytkie lub silnie piaszczyste gleby utrudniają retencję wody.

Warunki hydrologiczne Gwinei są na ogół korzystne. Kraj dysponuje licznymi źródłami wód, zarówno powierzchniowych, jak i podziemnych. Jednak w porze suchej najniższy stan wody w wielu ciekach jest prawie równy zeru. Ma to oczywiście niekorzystny wpływ na możliwość upraw.

KULTUROWE I PRAWNE UWARUNKOWANIA ROLNICTWA I HODOWLI

Oprócz warunków glebowych, klimatycznych i hydrologicznych, dla prowadzenia produkcji rolniczej w Gwinei istotny jest także system wykorzystywania gruntów.

Zarządzanie gruntami jest oparte na dwóch systemach ich wykorzystania: tradycyjnym i nowoczesnym.

System tradycyjny pozostaje podstawowym sposobem zarządzania gruntami. Jego istotą są: prawo użytkowania ziemi według potrzeb, bez prawa jej własności oraz prawo społeczności plemiennej do kontroli sposobu użytkowania ziemi, wraz z prawem przywódcy plemiennego do interwencji.

Dokonujący się, na skutek procesów globalizacji, wzrost współzależności Gwinei i innych państw powoduje zmiany w stosunkach społeczno-politycznych i gospodarczych. W świadomości coraz większej liczby Gwinejczyków ziemia przestaje być dobrem wspólnym (plemiennym lub klanowym), a staje się pożądanym dobrem osobistym (rodzinnym). Stwarza to problemy coraz trudniejsze do rozwiązania w oparciu o tradycyjne zasady. Powstała więc konieczność wypracowania rozwiązań, lepiej dostosowanych do nowej sytuacji. Obok tradycyjnego systemu użytkowania gruntów wprowadzono nowszy, oparty na prawie gruntowym i prawie pasterskim. Przepisy prawa gruntowego, obowiązujące od 1992 roku, ustanowiły prywatną własność gruntów i wprowadziły rejestr będący prawną gwarancją tej własności – księgę gruntów. Prawo pasterskie, ustanowione w 1995 roku, wprowadziło natomiast prawo swobodnego użytkowania wszystkich pastwisk do wypasu zwierząt. Przyczyniło się w ten sposób do ustalenia zasad pokojowego współistnienia rolników i hodowców, pozwalając unikać konfliktów między nimi. Przepisy tego prawa szczegółowo regulują zasady użytkowania pastwisk i ujęć wodnych, przemieszczania zwierząt i nadzoru nad nimi.

Rolnictwo jest w Gwinei utożsamiane wyłącznie z uprawą roślin. Hodowla jest traktowana jako odrębna część gospodarki. Gwinea jest krajem o starych tradycjach pasterskich, w którym hodowla, zwłaszcza bydła, odgrywała zawsze ważną rolę ekonomiczną i społeczną. Hodowlą zajmuje się około 210 tys. osób. Według spisu z 1995 roku, pogłowie wynosiło około 2 mln 188 tys. sztuk bydła, około 610 tys. owiec, prawie 751 tys. kóz oraz ponad 44 tys. świń. Pogłowie drobiu obliczono na około 7 mln sztuk. Największe stada przeżuwaczy są skoncentrowane w Gwinei Wyżynnej i Górnej Gwinei, podczas gdy świnie hoduje się zasadniczo w Gwinei Leśnej i Dolnej.

Ważne źródła paszy stanowią pastwiska naturalne, nie w pełni wykorzystywane, gdyż obfite w paszę tereny występują w Gwinei w nadmiarze. Warunki do rozwoju hodowli są więc dobre i, jak wynika z danych statystycznych, rozwój ten rzeczywiście następuje. W tabeli 2 zaprezentowano zmiany pogłowia zwierząt hodowlanych w latach 1999-2003. Dane zawarte w tabeli świadczą o tym, iż hodowla bydła i kóz rozwija się nieco szybciej niż hodowla owiec i świń.

W latach 1999-2003 wzrosła także produkcja jaj kurzych, z poziomu około 100 mln do ponad 220 mln szt. rocznie oraz produkcja mleka z około 67 mln l do prawie 94 mln l rocznie. Pomimo dokonującego się rozwoju hodowli, w rolnictwie gwinejskim dominują jednak nadal uprawy.

Tabela 2. Zmiany pogłowia zwierząt hodowlanych w Gwinei w latach 1999-2003
Tableau 2. Evolution du cheptel en Guinée (1999-2003)

Gatunek zwierząt hodowlanych Les différents type d'animaux	Pogłowie [tys. szt.] w latach: Le cheptel (en millier de tête)				
	1999	2000	2001	2002	2003
Bydło – Bovins	2 697	2 837	2 984	3 139	3 132
Owce – Ovins	785	835	888	945	1 005
Kozy – Caprins	935	995	1 060	1 128	1 200
Świnie – Porcins	54	56	58	60	62

Źródło: Service National des Statistiques Agricoles [2007].
Source: Service National des Statistiques Agricoles [2007].

W produkcji roślinnej w Gwinei jest stosowany przeważnie tradycyjny system upraw, z okresami odłogu ziemi, trwającymi średnio 2-3 razy dłużej, niż czas jej użytkowania w uprawie. Rolnictwo gwinejskie dysponuje więc dużymi rezerwami produkcyjnymi – wydłużenie czasu rolniczego wykorzystywania gleb jest sposobem intensyfikacji upraw, alternatywnym dla zwiększania ich powierzchni.

Około 75% powierzchni ziemi uprawnej zajmują uprawy roślin spożywczych, przede wszystkim ryżu, kukurydzy, fonio, orzechów arachidowych i roślin, w których główną częścią użytkową są bulwiaste kłącza – manioku, taro i ziemniaków. Wielkość produkcji najważniejszych roślin użytkowanych kulinarnie zaprezentowano w tabeli 3.

Tabela 3. Wielkość produkcji podstawowych roślin uprawnych w Gwinei w latach 1996-2006
Tableau 3. Le volume de la production des plantes cultivées en Guinée (1996-2006)

Produkty Les produits	Wielkość produkcji [t] w latach: Production (en Tonne)						
	1996	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ryż Riz	959 460	1 033 519	1 088 669	1 146 763	1 207 956	1 272 415	1 340 313
Maniok Manioc	719 660	836 364	878 360	922 465	968 785	1 017 430	1 068 518
Banany Plantain Banane plantain	435 000	430 000	430 000	430 000	440 704	446 535	435 000
Kukurydza Maïs	213 180	356 893	388 679	423 295	460 994	502 051	546 765
Trzcina cukrowa Canne a sucre	230 000	270 000	270 000	280 000	280 000	brak dan.	281 000
Orzechy arachidowe Arachide	145 091	209 946	224 647	240 378	257 210	275 222	294 494
Fonio Fonio	106 941	178 429	187 902	197 877	208 381	219 443	231 093

Źródło: Production... [2008].
Source: Production... [2008].

Rośliny te zaspokajają głównie wewnętrzny popyt konsumpcyjny i nie są na większą skalę wykorzystywane przez przemysł spożywczy. Wyjątek stanowią orzechy arachidowe. Są one wykorzystywane zarówno do bezpośredniej konsumpcji, jak i stanowią ważny surowiec przemysłu tłuszczowego. Takie natomiast rośliny, jak: kawa, palma oleista, mango, ananasy i banany są zaliczane do tzw. grupy roślin przemysłowych i eksportowych. Ich uprawy są zlokalizowane w Gwinei Leśnej, Dolnej Gwinei i Górnej Gwinei. Wielkość produkcji tych roślin przedstawiono w tabeli 4. W Dolnej Gwinei jest prowadzona na znaczną skalę uprawa ryżu. Uprawia się tam też wiele innych roślin o wysokiej wartości użytkowej. Produkowane są: imbir, papryka, fasola strączkowa, cebula i pomidory i in. Występują też liczne plantacje palm oleistych i takich owoców, jak ananasy, mango i cytrusy.

Tabela 4. Wielkość produkcji podstawowych roślin eksportowych i przemysłowych w Gwinei w latach 1996-2006

Tableau 4. La production des cultures d'exportations et d'industrielles de la Guinée (1996-2006)

Produkt Les produits	Wielkość produkcji [t] w latach: Production (en Tonne) et en années :						
	1996	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Banany Bananes	150 000	150 000	150 000	150 000	157 999	162 330	155 000
Mango + goyava Mangues + Goyaves	76 450	120 000	155 812	160 000	146 990	144 966	164 000
w tym: mango* Dont: mangues*	72 628	114 000	148 021	152 000	139 641	137 718	155 800
Ananasy Ananas	65 000	85 000	101 961	105 000	102 080	103 141	107 000
Kawa – Café	22 750	14 160	19 680	20 880	20 220	21 360	16 500
Kakao – Cacao	4 500	1 800	2 500	10 000	9 800	17 000	19 000

*Wartości oszacowane przez autorów, na podstawie danych dotyczących łącznej produkcji mango i goyavy, przy założeniu, iż udział mango wynosi 95%.

Źródło: Production... [2008].

*Les valeurs exprimées par les auteurs concernant la production de la mangue et du Goyave indiquent que la part de la mangue est de 95%.

Source: Production... [2008].

W Wyżynnej Gwinei produkuje się natomiast znaczne ilości kukurydzy, a także miejscowego zboża, zwanego fonio, stanowiącego dla wielu mieszkańców podstawę wyżywienia. Ryż jest produkowany na niewielką skalę. Częste są uprawy manioku, ziemniaków i orzechów arachidowych. Środowisko naturalne sprzyja też uprawie warzyw i owoców, głównie batatów, pomidorów, papryki, oberżyny, mango i cytrusów.

W Górnej Gwinei podstawowymi uprawami są: bawełna, orzechy arachidowe, manio i ryż. Na nieco mniejszą skalę uprawiane są kukurydza i sorgo.

W warunkach klimatycznych Gwinei Leśnej najważniejszą rośliną uprawną jest ryż. Uprawiane są tam także: kukurydza, orzechy arachidowe, maniok i tytoń. W strefie lasu gęstego uprawia się herbatę, banany, palmę karłowatą, palmę raphia, kauczukowce i chinowce.

Charakterystyka produkcji rolniczej Gwinei wskazuje na znaczny potencjał gospodarczy rolnictwa. Jego produkty nie tylko umożliwiają pokrycie potrzeb żywnościowych kraju, lecz także mogą stanowić motor rozwoju przemysłu oraz bogate źródło przychodów z eksportu. Niestety, rozwojowi rolnictwa gwinejskiego przeszkadza wiele niekorzystnych dla niego czynników.

PROBLEMY ROLNICTWA GWINEI I KIERUNKI JEGO DALSZYCH PRZEMIAN

Dla rozwoju rolnictwa niekorzystne są czynniki: fizyczne, instytucjonalne, strukturalne i finansowe [Touré 2000, s. 12].

Czynniki fizyczne wynikają przede wszystkim z warunków naturalnych Gwinei oraz z poziomu jej rozwoju. Do tej grupy czynników należą:

- trudny dostęp do niektórych obszarów produkcji rolniczej,
- uboga infrastruktura drogowa na terenach wiejskich – z powodu trudności w dostarczeniu kupców do odległych miejsc produkcji rolnej, produkty tam wytworzone nie są przedmiotem handlu na rynku krajowym lub międzynarodowym, co utrudnia rozwój gospodarstw producentów,
- niemożność szybkiej poprawy infrastruktury, na skutek wysokich kosztów budowy dróg lokalnych, braku doświadczenia oraz potencjału technicznego i finansowego przedsiębiorstw drogowych, trudności w zaopatrzeniu w materiały niezbędne do budowy dróg oraz długą i obfitą w opady porę deszczową, utrudniającą realizację robót drogowych,
- ekstensywna gospodarka w wielu małych, zacofanych technologicznie, źle wyposażonych i niedostatecznie zaopatrywanych w środki produkcji gospodarstwach rolnych,
- częste i duże pożary lasów, niszczące także obszary uprawne.

Do ograniczeń instytucjonalnych i strukturalnych należą:

- brak dynamicznego sektora prywatnego,
- nie w pełni odpowiadające potrzebom poparcie organów państwowych rozwoju nowoczesnego, prywatnego sektora rolnego,
- niedostateczny rozwój organizacji zawodowych i struktur społecznych wspierających producentów rolnych,
- mały udział rolników w pracach na rzecz określenia, wprowadzenia w życie i oceny działań prorozwojowych,
- niedostatek usług na rzecz rozwoju rolnictwa i terenów wiejskich oraz szczupłość funduszy na ich rozwój,
- mała liczba instytucji zajmujących się organizowaniem kanałów dystrybucji produktów rolniczych, promocją tych produktów oraz handlem nimi,
- nie zawsze konsekwentna polityka zarządzania zasobami ludzkimi w instytucjach zajmujących się rolnictwem i jego rozwojem (zbyt mała, w stosunku do potrzeb, liczba szkoleń, nie zawsze profesjonalna rekrutacja, przypadki błędnego określania zadań i niewłaściwej oceny pracowników itp.).

Najważniejszą przyczyną występowania barier finansowych w rozwoju rolnictwa Gwinei jest ogólna trudna sytuacja gospodarcza kraju oraz, często niewystarczająco, ukierunkowana na działania prorozwojowe, polityka gospodarcza. Podstawowymi finansowymi przeszkodami w rozwoju są:

- zbyt mały budżet wydatków bieżących w stosunku do budżetu inwestycyjnego,
- mała dostępność kredytów bankowych i ich wysoki koszt,
- przepisy utrudniające wykorzystanie w systemie kredytowym pieniędzy pochodzących ze zgromadzonych w bankach oszczędności obywateli,
- wysokie stopy procentowe, zwiększające koszty kredytów bankowych,
- powszechne w gospodarce, zbyt długie okresy regulowania zobowiązań wobec dostawców i usługodawców, zmniejszające płynność finansową przedsiębiorstw, w tym także gospodarstw rolnych,
- niewłaściwe, często prowadzone według niejasnych kryteriów, rozdysponowywanie dotacji finansowych,
- niekiedy niewystarczające uwzględnianie interesów ludności biedniejszych obszarów w programie dotacji państwowych.

Wykorzystanie rolnictwa w budowie pomyślności gospodarczej kraju jest dodatkowo utrudnione przez:

- skupienie znacznej części obrotu produktami rolnymi w rękach handlarzy, prowadzących nielegalny, nieewidencjonowany handel, przede wszystkim zagraniczny, a także wewnętrzny,
- wysokie ceny żywności na rynku wewnętrznym, spowodowane wysokim poziomem nielegalnego eksportu; uzyskiwane z tego tytułu zyski w całości przejmują pośrednicy; państwo nie czerpie w odpowiednim stopniu korzyści podatkowych, umożliwiających poprawę sytuacji ludności, w tym ludności wiejskiej; bieda rolników utrudnia modernizację produkcji rolnej i wzrost jej wydajności,
- brak rozwiniętego przetwórstwa rolno-spożywczego, brak tradycji i kultury przemysłowej oraz zmniejszenie nacisku na rozwój przetwórstwa, będące skutkiem nielegalnego, prowadzonego na dużą skalę, eksportu produktów rolnych w stanie nieprzetworzonym.

Znikomość miejscowego przemysłu spożywczego i brak bodźców do jego rozwoju powoduje w następstwie także brak bodźców dla dalszego rozwoju rolnictwa, jako naturalnego zaplecza surowcowego branży. Osiągnięcie przez rolnictwo gwinejskie poziomu, pozwalającego na rozpoczęcie i intensywne prowadzenie procesów rozwojowych, wymaga zwiększonych wysiłków, zarówno organów administracji państwowej, jak organizacji międzynarodowych. Doświadczenie uczy, iż działania prorozwojowe należałoby zacząć od wybranej grupy produktów rolnych, których możliwości zbytu w handlu, zwłaszcza międzynarodowym, są największe. W rolnictwie gwinejskim do takich produktów należą trzy gatunki owoców: banany, mango i ananasy. Intensyfikacja produkcji tych owoców, gwarantująca oprócz wzrostu ilości także poprawę ich jakości, umożliwiającą spełnienie wymogów rynku europejskiego, mogłaby stanowić szansę rozwoju rolnictwa Gwinei.

WNIOSKI

Podsumowując przedstawione rozważania należy stwierdzić, że polepszenie niedobrego, jak w większości krajów Afryki Zachodniej, stanu gospodarki Gwinei wiąże się z koniecznością poprawy poziomu i zwiększeniem możliwości sprawnego działania rolnictwa kraju. W tym celu jest konieczne doprowadzenie do wzrostu średniej wielkości gospodarstw do poziomu umożliwiającego zwiększenie ich towarowości i standaryzację produktów. Niezbędny jest też rozwój infrastruktury drogowej w głębi kraju, uczynienie systemu usług finansowych dla rolnictwa bardziej przystępnym oraz usprawnienie skupu płodów rolnych i ich eksportu. Wszystkie te działania wymagają aktywnego zaangażowania się organów państwa. Zadaniem tych organów powinna być także walka z nielegalnym eksportem, zmniejszającym dochody budżetowe oraz podnoszącym ponad miarę ceny produktów rolniczych na rynku wewnętrznym. Wszelkie zmiany powinny być poprzedzane kampanią wyjaśniającą przyczyny i pożądane skutki ich wprowadzania oraz wdrażane stopniowo, w sposób umożliwiający ich przyjęcie przez społeczeństwo. Rozwładze czynników rządowych powinna jednak towarzyszyć konsekwencja w działaniu.

LITERATURA

- Bulletin d'information. 2007. Ministère de L'Agriculture et de l'Elevage République de Guinée.
Production. FAOSTAT. Food and Agriculture Organization of the United Nations. 2008. <http://faostat.fao.org> [dostęp: maj 2008].
- Service National des Statistiques Agricoles. 2007. Ministère Guinéen de l'Agriculture.
- Touré A.S., 2000. Atelier sur les stratégies nationales de développement agricole Horizon 2010, Ministère de l'Agriculture et de l'Elevage, République de Guinée.

LES PROBLÈMES AGRICOLE DE LA GUINÉE

Resumé. Dans le présent article il est indiqué les caractéristiques agricoles de la République de Guinée comme facteur déterminant de son économie. L'analyse concerne les conditions pedo-climatiques de la Guinée, sa situation géographique, démographique, économique, mais aussi les aspects culturels et juridiques de la vie paysanne de ce pays de l'Afrique de l'Ouest. L'accent a été mis également sur les difficultés que rencontre l'agriculture guinéenne tout en soulignant les voies et moyens à suivre pour développer cette agriculture.

Mots-clés: Guinée, agriculture, les problèmes, développement

Zaakceptowano do druku – Accepted for print: 13.10.2010

Do cytowania – For citation: Kobele-Keita O., Ratajczak P., Sznajder M., 2010. Problemy rolnictwa Gwinei. J. Agribus. Rural Dev. 1(15), 97-107.